

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

4-'94

Met de bloischen roei gemeten.

In de serie "Met de bloischen roei gemeten, beschrijft Arno Melis dit keer de achtste hoek. Dit is het gedeelte van de gemeente Wouw dat ligt tussen de Spuitendonksestraat en de weg die loopt van de Wouwse Hil naar de Brembos.

Voor ik de '8e Hoek', die door Adan **"Oostelaar. Genaamd den Zuijvelaar"** genoemd wordt, nader omschrijf nog even een aanvulling op het vorige artikel van 'Met de bloischen roei gemeten' in De Vierschaer 1-'94.

Weer kreeg ik van ons lid M.J.M.Kerstens, Jannelandseweg 17 te Halsteren een brief. Voor de volledigheid geef ik een deel van zijn brief 29 maart 1994 hier letterlijk weer.

"De boerderij beschreven op blz. 76 is niet afgebrand tijdens de bevrijding doch op 'n zondag in september 1947 (de 17?).

Ook het hoeke - een kleine oude boerderij - gelegen 100 meter ten oosten van de boerderij brandde af. Het hoeke was eigendom van de zelfde familie doch het huis werd bewoond door de familie Koen-Hertogh. De brand is hier door onbekende oorzaak ontstaan en overgeslagen. 1947 Was het droogste jaar van deze eeuw met voortdurende felle oostenwind. Zo ook deze zondag. De schuren zaten vol met de graanoogst en het brandend riet viel op Moerstraten, waar het "Theresa-feest" in de kerk gevierd werd, wat in die tijd veel bezoekers uit de omgeving trok. De grote boerderij werd bewoond door de weduwe Uijtdewillegen-Luijks

(mijn grootmoeder) en haar 2 ongehuwde zonen. Met een van die zoons was ik die namiddag op visite op de Heense Molen. We werden daar opgebeld. Toen we thuis kwamen lag alles finaal plat."

Tot zover de reactie van de heer Kerstens op het artikel betreffende de Vlle Hoeck. Mochten er lezers zijn die mij kunnen helpen of die aanvullingen hebben, dan hoor ik dit graag.

Gaan wij nu verder met de Vlle Hoeck, Oostelaar, genaamd Zuijvelaar. Deze hoek is gelegen tussen de huidige Spuitendonksestraat, Westelaarsestraat, Plantagebaan en de gemeentegrens Wouw/Rosendaal. De huidige gemeentegrens ligt iets meer naar het westen en begint bij perceel 61 en loopt in een rechte lijn naar perceel 41 (rechtsonder op de kaart).

Wij vergelijken de kaart maar weer eens met de huidige situatie. Zagen wij in het vorige artikel dat de ruilverkaveling meedogenloos heeft toegeslagen, ook nu is dat het geval, maar in dit deel van de gemeente kunnen we meer percelen en stukken terug vinden, wat voornamelijk te danken is aan de Haijnckse- en de Warbergse- of Rissebeek. De loop van deze beken is in al die jaren niet veel veranderd en aan het feit dat het gebied gelegen is tussen wegen, die van oudsher hier hebben gelegen.

Bewoners

De bebouwing van 1792 heeft helaas de tand des tijds niet doorstaan. Ik kon van de originele bouw niets meer terugvinden. Wel zijn de percelen die toendertijd bebouwd waren nu nog steeds bebouwd en hier en daar is er een woning of boerderij bijgekomen. De drenk aan de Oostelaarsestraat tegenover de Hil is wel verdwenen. Nog bebouwd zijn de percelen 1.¹, 1.², 2 en 4 die in eigendom toebehoren aan respectievelijk de families A.M. Veraart, Plantagebaan 103, P.M.M. van Eekelen, Plantagebaan 105, A.C.A.M. Braat, Westelaarsestraat 53 en W.L. Benner, Plantagebaan 101.

Via de bebouwing komen we nu bij de straatnamen en gehuchten, namelijk Den Hil, Den Zuyvelaar, Warbergh en Saefelsestraat. Beginnen we bij den Hil, welke naam bij de Wouwse mensen nog steeds bekend is en welke naam tot voor kort nog voortleefde als naam van het café van Devillers, "De Wouwse Hil". Het woord hil is verwant aan hul en duidt op het verschil tussen hoog en laag. Bij alle benamingen van hooggelegen land moeten wij ons voor de geest houden dat het in Nederland altijd om betrekkelijk geringe hoogteverschillen gaat. Op zijn best zijn onze bergen heuvels, maar in de lage delen van ons land betreft het vaak nauwelijks merkbare bodemverheffingen, zo ook de naamgeving hil, in de betekenis van heuvel, duin, hoog aangewassen grond of eiland.

Een groter probleem wordt de Zuijvelaar. Laar duidt op een open plaats in bijvoorbeeld een bos. Met het woord "Zuijve" heb ik meer moeite. Niets in van Dale of andere door mij geraadpleegde boeken verwijst naar "Zuijve". Ik heb de neiging om te denken aan Zuidelaar, zoals Westelaar en Oostelaar, maar de verschrijving danwel de overgang van Zuide naar Zuijve is niet logisch. Met andere woorden ik weet het niet. Misschien kan iemand mij op weg helpen.

Warbergh was vroeger een kleine woongemeenschap op de grens Wouw-Roosendaal. Nu staan er verspreid nog enkele boerderijen. In het oosten van het land komt het woord war of ware voor in de betekenis van gewaarde. In Friesland en Ameland kwam het voor als een landmaat en tot op heden is het in Friesland bewaard gebleven als veldnaam in bijvoorbeeld De Warren, De Warrensenden, De korte Warren. Of moeten we 'war' zien in de betekenis van "in de war" ?

Saefelsestraete

De naam Saefsel, Zaeftels of Zaafsel is vermoedelijk afgeleid van Zavel, in de betekenis van zand. De naam kwam al in april 1475 voor in de registers van rentebrieven en recognitiën van de schepenbank van Bergen op Zoom. Hierin staat vermeld:

"Catlijn Mathijss Gheerssdochter, weduwe wijlen Symon Lippen, geseten tsafels in de prochien van Wouwe, stelt voor een jaarlijksche verplichting als onderpand, huer huus en de erve, met schueren, lande, gronde, en de toebehoirten houdende tsamen omtrent thien gemeten, luttel min off meer gestaen en de gelegen tsafels voirc., daer zij nu inne woont".

In mijn beschrijving van de Xlde Hoeck, waarin hoeve het "Zaafsel" is gelegen kom ik hierop nog terug.

Verder komen er in deze hoek twee veldnamen voor die wijzen op een kapel, namelijk perceel 1.³ "op de Capelberg" en perceel 32 "t Cappelveldecken". In een artikel over kapellen in de parochie Wouw, elders in dit nummer van "De Vierschaer", staan negen kapellen omschreven. De eerste kapel stond in de Oostelaarsestraat op een plaats die "den Hil" werd genoemd (perceel 1.³). Een lindeboom overschaduwde het geheiligde gebouwtje, waarin dikwijls de H.Mis werd opgedragen. De zevende kapel lag in de buurt genaamd Saasfeldt (perceel 32). In de Kapel, beschut door een eikeboom, werd wel eens de H.Mis opgedragen. Zoals het artikel beschrijft spreken wij over een periode van voor 1648. Geen wonder dat er op dit moment niets meer van terug te vinden is.

Vervolgens komen wij in de door mij omschreven hoek een aantal perceelsnamen tegen waarvan ik de betekenis niet kan achterhalen. Wat te denken van Waauwkens (percelen 6 en 7), Zuanter (percelen 8 en 9), Quanters (perceel 14), de Slater (perceel 15), Heuvelgans (percelen 25 en 26). Enkele gedachten heb ik wel, maar misschien zit ik er wel helemaal naast.

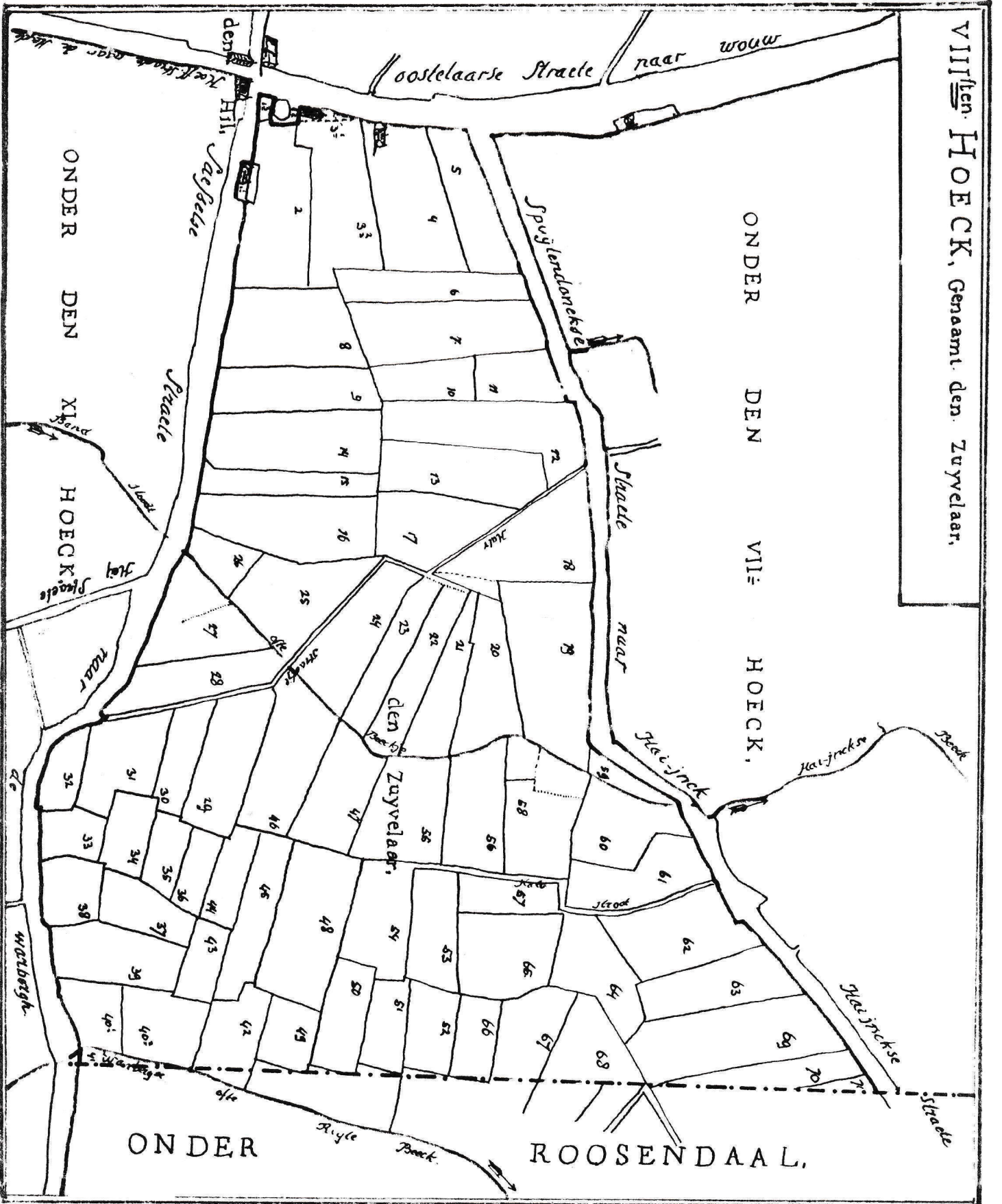
De naam Waauwkens, zou afgeleid kunnen zijn van waaien in de betekenis van gunstig ten op zichte van de wind of op een windstille plaats. Quanters, vroeger schreef men in plaats van de Q ook wel KW. Maar met het woord Kwanters kom ik ook niet verder. De Slater, komt in geen enkel woordenboek voor, wel slat wat in het Fries sloot betekent.

Eén veldnaam durf ik nog wel aan, namelijk de Reijpat (perceel 37), rei in de betekenis van waterloop of afwatersloot of greppel, met andere woorden een pad langs een afwateringssloot. Zoals U ziet is er nog het een en ander te verklaren. Ik hoop hier later nog eens op terug te komen.

Wouw, 9 september 1994

Arno Melis

VIIIFten HOECK, Genaamt den Zuvelaar.

Agtsten Hoeck, Oostelaar. Genaamt den Zijvelaar

- 1.¹ Stoffel D. Nieuwlaet, huijs op de straet, gr 0.27
- 1.² Adriaan Verhart, huijs op de Straet, gr 0.40
- 1.³ Andries de Winter, Smid op de Capelberg, gr 0.10
- 2 Stoffel D. Nieuwlaet, gent. Beckaff, gr 3.135 en 23 r uit 't huijs staet ...23
- 3.¹ de Kinderen Marijn Wouts, huijs op de straete, gr 0.48
- 3.² Marijn Wouts, land, gent... gr 3.205
- 4 Marijn Wouts, huijs en land, gent. Pijpe Velt, gr 3.186
- 5 Adriaan Bochusje Doggen, gent. den Hoeck van Spuijndonck, gr 2.80
- 6 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. de Waauwkens, gr 1.276
- 7 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. de Waauwkens, gr 3.190
- 8 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. de Zuanter, gr 3.209
- 9 Weduwe Cornelis L. Uijtewilligen, gent. de Zuanter, gr 2.105
- 10 Jacobus van Osta, gent. 't agterste Lankhamme, gr 1.105
- 11 Jacobus van Osta, gent. 't Lankhamme, gr 1.110
- 12 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. Teun den Boersvelt, gr 3.125
- 13 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. 't groot Wolvenbosch, gr 2.245
- 14 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. de klijne Quanters, gr 3.137
- 15 Adriaan Wouts, gent. de Slater, gr 1.180
- 16 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. 't Brouwersvelt, gr 3.137

- 17 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent.
den Geer, gr 2.123
- 18 Pieter van Hal, gent. de Geer, gr 3.217
- 19 Jan Bierbooms, gent. de Bennekens, gr 4.171
- 20 De kinderen Willem Corn. Doggen, gent. 't Crombos, gr 2.117
- 21 Joos Raaijmakers, gent. 't Koornbosje, gr 1.195
- 22 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent.
de Koornboskens tegens de Haijinksebeek, gr 2.70
- 23 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. 't
Koornbosje gr 1.28
- 24 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent.'t
Beeksken en 't Krakeelbosje, gr 3.18
- 25 Pieter Schouteren, gent. de groote Heuvelgans, gr 3.40
- 26 Pieter Schouteren, gent. de klijne Heuvelgans, gr 1.17
- 27 Jan P. Potters, gent. de groote Zuivelaar, gr 2.192
- 28 Pieter van Hal, gent. den Lindenboom, gr 2.127
- 29 Adriana de Ruijter, gent. de groote Zuivelaar, gr 2.189
- 30 De Heer Jan Moerkints, gent. de kerkpad, gr 1.100
- 31 De Heer Jan Moerkints, gent. de Bijl, gr 2.131
- 32 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. 't
Cappelveldeken, gr 1.15
- 33 Johanna van Beurden, weduwe Jacobus L van Ackeren, gent. 't
Hoogveldeken, gr 1.28
- 34 Pieter van Hal, gent. 't Zuivelaarken, gr 1.53
- 35 Adriana de Ruijter, gent. 't klijn Zuivelaarke, gr 0.286
- 36 Gabriel Loijen, gent... gr 0.272
- 37 Adriana de Ruijter, gent. den Reijpat, gr 1.164
- 38 Adriana de Ruijter, gent. 't kleijn Hoeffken, gr 1.109
- 39 Adriana de Ruijter, gent. 't Cromvelt, gr 2.119
- 40¹ Adriana de Ruijter, gent. 't Hoekveldeken, gr 1.163
- 40² Adriana de Ruijter, gent. 't voorste Bosch, gr 1.233
- 41 Over de Beek onder Wouw gr 0.20
- 42 Adriana de Ruijter, gent. 't Zuurveldeken, gr 1.139
- 43 Nicolaas Vos, gent. de klijne Zuivelaar, gr 1.13

- 44 Nicolaas Vos, gent... gr 1.65
- 45 Nicolaas Vos, gent. den Langen Zuivelaar, gr 1.291
- 46 Nicolaas Vos, gent... gr 3.26
- 47 Nicolaas Vos, gent. den Zuivelaar, gr 2.111
- 48 Adriaan G Loijen, gent. den grooten Zijvelaar, gr 3.286
- 49 Adriaan G.Loijen, gent... gr 1.94
- 50 Adriaan G.Loijen, gent... gr 1.216
- 51 Adriaan G.Loijen, gent... gr 1.98
- 52 gr 1.132
- 53 Cornelis Linderse Uijtewilligen, weduwe, gent... geheel onder
Wouw, gr 1.276
- 54 gr 2.98
- 55 Juffrouw Elisabeth Sanders, gent. 't Stapvelt, gr 2.247
- 56 gr 2.135
- 57 gr 1.116
- 58 gent. den Bagijnen Zuivelaar, gr 3.34
- 59 De weduwe Michiel van Polvliet, boos, gent. de Milt, gr 0.168
- 60 Maria Cornelia van Ackeren, bos, gent... ggr 2.102
- 61 Gabriel Loijen, gent... gr 2.106
- 62 Gabriel Loijen, gent... gr 3.25
- 63 gr 2.8
- 64 Adriaan de Waal, Bosch, gent... gr 2.100
- 65 Gabriel Loijen, gent... gr 2.222
- 66 Joos Verhagen, gent... gr 1.50
- 67 gr 2.6
- 68 gr 2.17
- 69 De weduwe Anthonij Luijsterburgh, soo verre binnen de limiet
komt, gr 4.68
- 70 De weduwe Anthonij Luijsterburgh, soo verre binnen de limiet
komt, gr 1.180
- 71 Mels Verbraak, soo verre binnen de limiet komt, gr 0.82

Deze uitgave werd mede mogelijk
door de financiële steun van de
Drankencentrale "Wouw" B.V.